

**XII Ogólnopolski Pijarski Konkurs Gramatyczny
im. o. Onufrego Kopczyńskiego
test finałowy
dla uczniów szkół podstawowych**

GODŁO UCZESTNIKA:

Droga Uczennico! Drogi Uczniu!

Masz przed sobą test sprawdzający Twoją wiedzę. Powyżej wpisz godło uczestnika otrzymane od przedstawiciela komisji konkursowej. Pracę z arkuszem rozpocznij od uważnego czytania poniższego tekstu, gdyż część pytań będzie z nim związana. Pracując, uważnie czytaj polecenia. Zwróć uwagę na fakt, że dla każdego pytania testowego jest tylko jedna dobra odpowiedź. Prawidłowe odpowiedzi zaznaczaj za pomocą znaku X. Jeśli się pomylisz, otocz kółkiem nieprawidłową odpowiedź i zaznacz właściwą.

Na wykonanie wszystkich zadań masz 60 minut. Powodzenia!

- 1.** Aleksander hrabia Fredro – komediopisarz, bajkopisarz, pamiętnikarz, poeta – urodził się 20 czerwca 1793 u stóp Karpat, w Surochowie niedaleko Przemyśla, w zamożnej rodzinie szlacheckiej. **2.** Zmarł 15 lipca 1876 we Lwowie. **3.** Żył jak na owe czasy długo, bo 82 lata, a jak na polskiego pisarza w wieku XIX - zamożnie i wygodnie. **4.** Młodość miał bujną. **5.** Nauki pobierał domowe, ale niezbyt głębokie i niezbyt długo, bo jako 16-letni chłopak wstąpił do armii napoleońskiej Księstwa Warszawskiego i wędrował z nią przez 6 lat - aż do upadku Cesarstwa. **6.** Podczas odwrotu spod Moskwy chorował na tyfus, uciekł z niewoli rosyjskiej. **7.** Pełnił funkcję oficera ordynansowego sztabu generalnego. **8.** Za zasługi wojenne został odznaczony złotym krzyżem Virtuti Militari i Krzyżem Legii Honorowej. **9.** Armię opuścił w 1815 i osiadł w Bieńkowej Wiszni, majątku ojca niedaleko Lwowa.
- 10.** Około 1817 poznał Zofię hr. Skarbkową, z domu Jabłonowską, i zakochał się na całe życie. **11.** Zofia Jabłonowska jako 15-letnia dziewczynka została wydana za hr. Skarbka, jednego z najzamożniejszych ludzi w Galicji. **12.** Opuściła go po kilku latach nieudanego małżeństwa, ale na poślubienie Aleksandra czekała przeszło 10 lat. **13.** Sprawa jest dość niejasna, bo hr. Skarbek nie wyrażał sprzeciwu, a załatwienie "rozvodu kościelnego" było w tych sferach społecznych głównie kwestią pieniędzy.
- 14.** Opór stawiała kierowana chyba konwenansami rodzina Jabłonowskich. **15.** Ale zawarte wreszcie w 1828 małżeństwo było bardzo szczęśliwe. **16.** Dochowało się też dwojga dzieci o aspiracjach literackich: Zofii, późniejszej hr. Szeptyckiej, autorki

"Wspomnień z lat ubiegłych", i syna, Jana Aleksandra, także komediopisarza.

17. Fredro bardzo skutecznie zarządzał rodzinnym majątkiem, ale też był ożywiony duchem obywatelskim. **18.** Brał czynny udział w społecznym życiu ziemiaństwa, po

1831 reprezentował jego interesy w galicyjskim Sejmie Stanowym. **19.** W okresie

Wiosny Ludów został oskarżony o zdradę stanu za wystąpienia przeciw Austrii.

20. Śledztwo ostatecznie umorzono. **21.** Lata 1850-55 spędził z rodziną w Paryżu.

22. Był członkiem Towarzystwa Przyjaciół Nauk, od 1873 członkiem Akademii

Umiejętności. **23.** Ostatnie lata życia spędził we Lwowie, którego był honorowym

obywatelem. **24.** Tam zmarł 15 lipca 1876.

25. Dzisiaj najbardziej znany jest Fredro - komediopisarz, nie należy jednak zapominać, że uprawiał także inne formy literackie.

Źródło: www.culture.pl

1. W wyrazach: komediopisarz, bajkopisarz, pamiętnikarz występuje: (1p.)

a) uproszczenie grup spółgłoskowych,

b) utrata dźwięczności w wygłosie,

c) udźwięcznienie wsteczne,

d) ubezdźwięcznienie postępowe.

2. Pierwsze wypowiedzenie to: (1p.)

a) zdanie pojedyncze rozwinięte,

b) zdanie współrzędnie złożone,

c) zdanie podrzędnie złożone,

d) zdanie wielokrotnie złożone.

3. W pierwszym wypowiedzeniu: (1p.)

a) nie ma przyimków,

b) są trzy przyimki,

c) są cztery przyimki,

d) są cztery spójniki.

4. W drugim wypowiedzeniu występuje wyraz *lipca*. W jego odmianie przez przypadki: (1p.)

- a) nie ma oboczności,
- b) nie można odmienić wyrazu w liczbie mnogiej,
- c) występuje oboczność c:k,
- d) jest e ruchome.

5. W trzecim wypowiedzeniu: (1p.)

- a) są trzy rzeczowniki,
- b) jest sześć rzeczowników,
- c) są trzy przysłówki,
- d) są cztery przymiotniki.

6. W czwartym wypowiedzeniu: (1p.)

- a) jest podmiot domyślny,
- b) wyraz *młodość* pełni funkcję podmiotu,
- c) jest orzeczenie imienne.

7. Jakie zjawisko fonetyczne występuje w wyrazie *Księżstwa*?: (1p.)

- a) ubezdźwięcznienie wsteczne,
- b) ubezdźwięcznienie postępowe,
- c) udźwięcznienie wsteczne,
- d) uproszczenie grupy spółgłoskowej.

8. W wyrazach *upadku* i *podczas*: (1p.)

- a) jest udźwięcznienie wsteczne,
- b) jest ubezdźwięcznienie wsteczne,
- c) jest ubezdźwięcznienie postępowe,
- d) jest uproszczenie grup spółgłoskowych.

9. Piąte wypowiedzenie jest zbudowane z: (1p.)

- a) sześciu zdań składowych,
- b) pięciu zdań składowych,
- c) czterech zdań składowych,
- d) trzech zdań składowych.

10. Orzeczenie imienne występuje w wypowiedzeniu: (1p.)

- a) 8,
- b) 9,
- c) 10.

11. Zapisz imiesłów użyty w jedenastym wypowiedzeniu. Podaj jego pełną nazwę: (1p.)

.....

12. Zapisz przymiotnik w stopniu najwyższym użyty w jedenastym wypowiedzeniu. Określ jego formę (przypadek, liczbę, rodzaj). (1p.)

.....

13. Dwunaste wypowiedzenie to: (1p.)

- a) zdanie współrzędnie złożone rozłączne,
- b) zdanie współrzędnie złożone przeciwstawne,
- c) zdanie podrzędnie złożone okolicznikowe,
- d) zdanie współrzędnie złożone łączne.

14. Jaką funkcję składniową w wypowiedzeniu trzynastym pełni wyraz *pieniędzy*? (1p.)

- a) podmiotu,
- b) dopełnienia,
- c) przydawki.

15. Wypisz wszystkie orzeczenia z wypowiedzenia trzynastego. (1p.)

.....

16. Czy w czternastym wypowiedzeniu jest partykuła? Jeśli tak, wypisz ją. (1p.)

.....

17. Który wyraz jest podmiotem w czternastym wypowiedzeniu? (1p.)

.....

18. Odmień przez przypadki związek wyrazowy *dwoje dzieci*. (2p.)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

19. Podziel na głoski wyraz *komedio pisarza*. (1p.)

.....

20. W wyrazie *komedio pisarza* jest: (1p.)

a) 7 samogłosek,

b) 6 samogłosek,

c) 5 samogłosek,

d) dwie spółgłoski dźwięczne.

21. W siedemnastym wypowiedzeniu: (1p.)

- a) jest jeden przyimek,
- b) są cztery rzeczowniki,
- c) nie ma imiesłowu,
- d) są dwa przysłówki.

22. Wskaż wypowiedzenie bezpodmiotowe – zapisz jego numer. (1p.)

.....

23. W dziewiętnastym wypowiedzeniu: (1p.)

- a) nie ma orzeczenia czasownikowego,
- b) są trzy dopełnienia,
- c) jest podmiot logiczny,
- d) nie ma okoliczników.

24. Występujące w dziewiętnastym wypowiedzeniu wyrażenie *przeciw Austrii* to: (1p.)

- a) dopełnienie,
- b) okolicznik,
- c) przydawka.

25. Wypowiedzenie nr 23 to: (1p.)

- a) zdanie podrzędnie złożone orzecznikowe,
- b) zdanie podrzędnie złożone dopełnieniowe,
- c) zdanie podrzędnie złożone przydawkowe,
- d) zdanie podrzędnie złożone okolicznikowe miejsca.

26. Podziel wyrazy na sylaby, podkreśl sylaby akcentowane: (3p.)

gramatyka.....

napisalibyśmy.....

europejski.....

27. Wskaż wypowiedzenie, w którym jest dopełnienie bliższe. (1p.)

- a) Aleksander Fredro pisał komedie.
- b) Był honorowym obywatelem Lwowa.
- c) Pisarz ożenił się z Zofią Skarbkową.
- d) Jego dzieci również zostały pisarzami.

28. Zaznacz zestaw, w którym nie ma przyimka złożonego: (1p.)

- a) niech, no, -by, chyba, ponad,
- b) może, zza, o, dla, li,
- c) nie, -że, czy, spośród, tudzież,
- d) hej, ale, więc, przy, między.

29. Wskaż zrost: (1p.)

- a) półlitrowy,
- b) dzień dobry,
- c) dwumetrowa,
- d) Wielkanoc.

30. Wykonaj analizę słowotwórczą wyrazu *komediopisarz*. Zapisz wyrazy podstawowe, ułóż parafrazę słowotwórczą, oddziel formanty od podstawy słowotwórczej. (2p.)

.....

.....

.....

31. Jakie rodzaje neologizmów reprezentują podane przykłady? (2p.)

korek (samochodowy na ulicy)

zielone światło (zgoda na podjęcie działania).....

32. Jaką częścią mowy jest wyraz *nie*? Zapisz go z podanymi słowami razem lub oddzielnie. (2p.)

.....

.....wchodzenie

.....najlepszy

.....wiedząc

33. Przekształć zdanie pojedyncze na podrzędnie złożone: (3p.)

- a) orzecznikowe,
- b) przydawkowe,
- c) okolicznikowe przyzwolenia.

Nie zmieniaj treści wypowiedzeń!

a) Wojtek jest lubiany przez wszystkich.

.....

b) Niedługo zacznie się wyczekiwana przez wszystkich wiosna.

.....

c) Mimo ulewnego deszczu turyści wyszli na górski szlak.

.....

34. Przekształć zdanie na mowę niezależną. (1p.)

Cześćnik Raptusiewicz powiedział, że nie pozwoli Rejentowi naprawić muru granicznego.

.....

35. W jakiej miejscowości urodził się ksiądz Onufry Kopczyński? (1p.)

.....

36. Przyszły ksiądz Kopczyński otrzymał na chrzcie imię: (1p.)

- a) Onufry,
- b) Andrzej,
- c) Jan,
- d) Wojciech.

37. Kopczyński w wieku 17 lat wstąpił do zakonu: (1p.)

- a) franciszkanów,
- b) dominikanów,
- c) jezuitów,
- d) pijarów.

38. Podręcznik autorstwa Onufrego Kopczyńskiego wydany w latach 1778 – 1782 nosił tytuł: (1p.)

- a) „Gramatyka języka polskiego”,
- b) „Gramatyka dla szkół elementarnych”,
- c) „Gramatyka dla szkół powszechnych”,
- d) „Gramatyka dla szkół narodowych”.

39. W roku 1787 Onufry Kopczyński podjął się uporządkowania pewnego księgozbioru zawierającego cenne druki i rękopisy dotyczące dziejów Polski. Była to: (1p.)

- a) Biblioteka Załuskich,
- b) Biblioteka Narodowa,
- c) Biblioteka Czartoryskich,
- c) Biblioteka Pijarska.

40. W jakim powstaniu wziął udział Onufry Kopczyński? (1p.)

.....

41. Na cześć Onufrego Kopczyńskiego i jego gramatyki został wybity medal. Na jego rewersie w wieńcu laurowym widnieje napis: (1p.)

a) *Za gramatykę języka polskiego. (...) Rodacy 1816,*

b) *Za gramatykę polską – naród,*

c) *Za gramatykę języka polskiego. (...) Ziomkowie 1816,*

d) *Za gramatykę – wdzięczni Polacy.*

42. Gdzie zmarł Onufry Kopczyński? (1p.)

.....